

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เหตุการณ์ปล้นปืน เมื่อ ๔ มกราคม ๒๕๕๗ ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการกลับมาของความรุนแรงรอบใหม่ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย มีจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และ ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วย อำเภอเทพา อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอนาทวี และอำเภอจะนะ ซึ่งมีประชากรส่วนใหญ่เป็นพี่น้องประชาชนคนไทยเชื้อสายมลายู นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งเรียกตัวเองว่า “นายู” หรือ “มลายุมุสลิม” นั้นเอง นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ปล้นปืนตามที่กล่าวแล้ว จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ มีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นถึง ๑๒,๒๖๕ ครั้ง มีผู้เสียชีวิตทั้งสิ้น ๔,๔๖๐ คน บาดเจ็บถึง ๗,๕๕๕ คน สถิติการก่อเหตุรุนแรง ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๑ ถึงปัจจุบัน อยู่ในลักษณะทรงตัว โดยที่ไม่เพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างมีนัยสำคัญแต่อย่างใด หากแต่การก่อเหตุรุนแรงกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงได้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้มากขึ้น โดยเฉพาะเทคนิคการประกอบและการจุดชนวนระเบิดแบบใหม่ที่มีอนุภาพร้ายแรง เข้ามาก่อเหตุรุนแรงในเขตชุมชน ซึ่งสามารถหลบเลี่ยงการป้องกันของเจ้าหน้าที่ได้ ดังเช่นเหตุการณ์เมื่อวันที่ ๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้มีชายคนหนึ่งขับขีรถจักรยานยนต์พุ่งข้าง บรรทุกระเบิดใส่ไว้ในถังแก๊สหุงต้ม และถูกปกปิดด้วยเศษกล่องกระดาษ จากนั้นก็จุดชนวนด้วยเครื่องส่งสัญญาณวิทยุแบบมือถือ และระเบิดขึ้นใกล้ๆ กับร้านอาหารที่ไม่ใช่มุสลิม ในอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี สำหรับข้อมูลสถิติการก่อเหตุรุนแรงด้วยระเบิดแสวงเครื่องในเขตชุมชนเมืองหลักๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๕๑ ถึงปัจจุบัน (พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔) ที่น่าสนใจมีดังนี้

๑. เทศบาลเมืองปัตตานี	จำนวน	๒๕	ครั้ง
๒. เทศบาลนครยะลา	จำนวน	๖๔	ครั้ง
๓. เทศบาลเมืองเบตง	จำนวน	๒	ครั้ง
๔. เทศบาลเมืองนราธิวาส	จำนวน	๒๑	ครั้ง
๕. เทศบาลเมืองสุไหงโก-ลก	จำนวน	๑๐	ครั้ง

จากข้อมูลเชิงสถิติ จะเห็นได้ว่า เขตเทศบาลใดที่การก่อเหตุรุนแรงด้วยระเบิดแสวงเครื่อง น้อยครั้ง หรือเกือบไม่มีเลย ปัจจัยส่วนหนึ่งที่ผู้วิจัยเฝ้าติดตามและสังเกตมาโดยต่อเนื่อง ในฐานะที่ผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานในตำแหน่ง รองเสนาธิการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค ๔ สน.) มาเป็นระยะเวลา ๕ ปีเต็ม คือ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชน เฝ้าระวังอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ในรูปของเครือข่ายวิทยุเครื่องแดงนั่นเอง

ปัจจุบันวิทยุเครื่องแดงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีจำนวนสมาชิก ๑๐,๒๑๑ คน มีวิทยุเครื่องแดง จำนวน ๘,๖๑๗ เครื่อง ครอบคลุม ๓๗ อำเภอ ๓๑๘ ตำบล ๑,๐๐๑ หมู่บ้าน โดยสามารถจำแนกเป็นเขตชุมชนหลัก ๕ เมืองใหญ่ ได้ดังนี้

๑. เทศบาลเมืองปัตตานี	มีสมาชิก ๘๒๕ คน	มีวิทยุเครื่องแดง ๓๓๐ เครื่อง
๒. เทศบาลนครยะลา	มีสมาชิก ๑,๑๐๘ คน	มีวิทยุเครื่องแดง ๑,๑๐๘ เครื่อง
๓. เทศบาลเมืองเบตง	มีสมาชิก ๔๐๔ คน	มีวิทยุเครื่องแดง ๓๓๕ เครื่อง
๔. เทศบาลเมืองนราธิวาส	มีสมาชิก ๕๓๕ คน	มีวิทยุเครื่องแดง ๒๓๕ เครื่อง
๕. เทศบาลเมืองสุโขทัย-ลก	มีสมาชิก ๔๒๕ คน	มีวิทยุเครื่องแดง ๑๗๑ เครื่อง

จากการศึกษาและสังเกตของผู้วิจัย ถึงสถานการณ์การก่อเหตุรุนแรงในเขตเมืองหรือเขตชุมชน ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการปฏิบัติงานของสมาชิกเครือข่ายวิทยุเครื่องแดง ปรากฏว่า หากพื้นที่ใดที่สมาชิกเครือข่ายวิทยุเครื่องแดงปฏิบัติงานอย่างเข้มแข็ง คอยเฝ้าระวังและแจ้งเหตุอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง มักจะเกิดเหตุรุนแรงน้อยกว่าพื้นที่ที่สมาชิกเครือข่ายวิทยุเครื่องแดงปฏิบัติงานหย่อนยาน ขาดประสิทธิภาพนั่นเอง

ดังนั้น การศึกษาถึงปัจจัยที่นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของเครือข่ายวิทยุเครื่องแดง ในการป้องกันการก่อเหตุรุนแรงในเขตชุมชนเมือง โดยการศึกษาเชิงเปรียบเทียบการใช้สมาชิกเครือข่ายวิทยุเครื่องแดง ในการป้องกันเหตุรุนแรงใน ๒ พื้นที่ คือ พื้นที่เทศบาลนครยะลา และพื้นที่เทศบาลเมืองปัตตานี จึงเป็นงานวิจัยที่น่าสนใจยิ่ง และเกิดประโยชน์ต่อการนำข้อมูลและผลที่ได้จากการวิจัย ไปประยุกต์ใช้ในยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดประสิทธิภาพ สามารถป้องกันและลดการก่อเหตุรุนแรงที่เป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินพี่น้องประชาชนผู้บริสุทธิ์ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาถึงปัญหาในการจัดตั้ง ขับเคลื่อน และใช้งาน เครือข่ายวิทยุเครื่องแดงในการป้องกันเหตุรุนแรงในเขตชุมชน

๒. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้การจัดตั้ง ขับเคลื่อน และใช้งาน เครือข่ายวิทยุเครื่องแดงเกิดผลสัมฤทธิ์ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

๒. นโยบายของ กอ.รมน.ภาค ๔ สน. ต่อแนวทางในการป้องกันเหตุรุนแรงในชุมชนเมือง

๓. ยุทธศาสตร์ของผู้ก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๔. แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม

๕. แนวคิดและทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์

๖. กรอบแนวคิดวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA)

๗. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย เขตเทศบาลนครยะลา และเขตเทศบาลเมืองปัตตานี

๒. ขอบเขตด้านเวลา

ช่วงเวลาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. วิธีดำเนินการวิจัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น ๒ ขั้นตอน ดังนี้

๑.๑ ศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรมเชิงลึก ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกของเครือข่ายวิทยุเครื่องแดง ในพื้นที่เทศบาลนครยะลา และเทศบาลเมืองปัตตานี

๑.๒ ศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามในประเด็นที่นอกเหนือจากการสัมภาษณ์ และยืนยันการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกของเครือข่ายวิทยุเครื่องแดง ในเขตเทศบาลนครยะลา และเทศบาลเมืองปัตตานี

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๒.๑ แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในเขต กอ.รมน. จังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานี

๒.๒ แบบสอบถามประชาชนที่ใช้วิทยุเครื่องแดงในพื้นที่ในเทศบาลนครยะลา และเทศบาลเมืองปัตตานี

๒.๓ แบบสัมภาษณ์

๒.๔ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัย

๓. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะเข้าพื้นที่และสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง และจัดให้มีเวทีถกแถลง (Focus Group) ระดับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบและสมาชิกเครือข่ายวิทยุเครื่องแดง ในพื้นที่เทศบาลนครยะลา และเทศบาลเมืองปัตตานี

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๑ ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูล จากแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา

๔.๒ วิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลการวิจัย โดยใช้การรายงานเชิงพรรณนา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการจัดตั้ง ขับเคลื่อน และใช้งานเครือข่ายวิทยุเครื่องแดง ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

๒. ทำให้ทราบถึงปัญหาอันที่จะนำสู่ความล้มเหลวและหย่อนประสิทธิภาพในการจัดตั้ง
 ขับเคลื่อน และใช้งานเครือข่ายวิทยุเครื่องแดง ในการป้องกันเหตุรุนแรงในเขตชุมชน

คำจำกัดความ

จังหวัดชายแดนภาคใต้	หมายถึง จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส และ ๔ อำเภอ ของจังหวัดสงขลา (ประกอบด้วย อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสะบ้าย้อย)
นาย	หมายถึง คนชาติพันธุ์มลายูที่มีอยู่ในประเทศไทย ส่วนใหญ่นับถือ ศาสนาอิสลาม
เจ้าหน้าที่	หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติงานใน กอ.รมน.ภาค ๔ สน.
ประชาชน	หมายถึง ผู้ที่ใช้วิทยุเครื่องแดงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้